

Slovenska mladina

Leto I.

Ljubljana, januar 1939

Štev. 4

Cena 2.— din

Fran Levstik:

»Narodna reč je sveta reč, povzdignjena nad vse, celo nad osebne ozire.«

Janko Kersnik:

»In recite vi, fantje gorenjski, vi, katerih zibel je stala ob veličastnih snežnikih, recite, ali ni vaša ljubezen do domovine tako čista, tako velikanska, kakor je jasno nebo gorenjsko, kakor so srebropene vode gorenjske. Recite, fantje notranjski, ali je vaša ljubezen tako trdna, kakor je skalnata vaša zemlja? In vi, vi, ki so vas rodile sončate vinske gorice, vi fantje Dolenjci, recite, ali je vaša ljubezen do domovine tako krepka, tako goreča, kakor je kapljica, ki se rodi po vinogradih vaših? Da, res je! Tako čista, tako trdna, tako goreča je ljubezen vaša. In zato se hočemo boriti za svoj rod, zato: »rojaki, opasujmo uma svitile meče«. Mladi smo še; prevroče se še pretaka kri po naših žilah, zato je treba, da se pripravljamo, da se učimo za prihodnost, za boj za omiko, napredek in svobodo. In ko bo zableščala jutranja zora svobode, takrat bodo prišli pravičnejši narodi od današnjih ter Slovencem prinesli venec zmage, rekoč: »Vi ste sukali uma svitile meče, vi ste pomagali zidati palačo omike in napredka, vam gre delež lavorjevega venca.«

Janez Mencinger:

»Nepokornost na pravem mestu in ob pravem času je bila često jako koristna že pri deci; kaj še bolj v svetovni zgodovini! Z vtepanjem duha pokornosti po stari šegi in v besede doslovnem pomenu ste uteptali marsikateri značaj. Ta in oni sin iz poštene ponosne kmetske hiše je dosegel visoko službo in dostojanstvo, a toliko je bil zavzet duha pokorščine in strahu pred temi naprej postavljenimi, da je v sebi zatajil prirojeni čut človeških pravic in se tako očitno kakor podlo ogibal vsakega suma, da je v njem še kaj slovenske zavesti. Take može, ki so zgolj okičeni stroji in točno delujoči avtomati, ste nam nekoč postavljali za zgled!«

Ivan Cankar:

»Dolga temna stoletja smo blodili po močvirju s potrtem srcem, s plaho dušo, brez upanja, brez vere v svetlobo in življenje, zakrknjeni v svojo ponižanje, v svojo sramoto in bridkost. Ali planil je silen vihar, razgnal je oblake, ugledali smo solnce in ugledali pot. Nič več neaupanja — ven iz močvirja, ven iz teme.«

»Vi, ki imate v pesti moč, v srcu pogum, vi glejte! Na vaših plečih bo slonelo življenje!«

Slovenska mladina — mladinski list za leposlovje in kulturna vprašanja — izhaja vsakega prvega v mesecu. Odgovorni urednik je Ivo Grahor, novinar. List izdaja konzorcij; predstavnik Ivo Grahor. — Rokopise in dopise uredništvu in upravi je pošiljati na naslov: Ivo Grahor, Ljubljana, Miklošičeva 6/III. Posamezna številka stane 2 din — letoletna naročnina za 8 številk 14 din, polletna 7 din.

Številka čekovnega računa je **17.827.**

TISKARNA »SLOVENIJA« V LJUBLJANI (PREDSTAVNIK A. KOLMAN)

SOJIM BRALCEM IN SODELAVCEM!

Pošlji vsak mesec kratko poročilce o življenju mladine iz kraja, kjer živiš. Tako bo naš list res lahko sledil in te obveščal o življenju in delu vse slovenske mladine.

Pazi, da boš pošiljke dovolj frankiral!

Kupuj le pri tvrdkah, ki oglašajo v našem listu. Pri nakupu pa povej, da te je k njim pripeljal oglas v »Slovenski mladini«.

Daruj za tiskovni sklad! Doslej je prejela uprava lista že 1357 dinarjev za svoj sklad in samo ta blagohotna požrtvovalnost številnih skromnih darovalcev je omogočila kriti deficit, ki znaša pri vsaki številki okrog 300 din. Zato nam bo dragocen vsak dinar. Daj ga svojemu poverjeniku, da nam ga on nato pošlje, ali zberi še pri tovariših par dinarjev in nam nato vse skupaj pošlji po položnici!

Plačuj zopet za pol leta, če si poravnal šele polovico naročnine! Denarja nam vedno bolj primanjkuje.

V tej številki smo priložili onim, ki še niso poravnali naročnine, položnice, da to čim prej store, ravno tako pa tudi onim, ki so plačali le za pol leta!

Uprava lista prosi svoje bralce, da ji oprostite zamudo januarske številke. Prihodnja številka bo izšla okrog 25. februarja.

Zavedaj se, da je »Slovenska mladina« popolnoma nezavisna revija, katero piše od prve do zadnje vrstice mladina sama.

REVIJE IN LISTI, KI SMO JIH NAKNADNO PREJELI V ZAMENO.*

Narodna starina, časopis za historiju i etnogr. južnih Slovjena.

Naš rod.

Straža v viharju.

Zora, časopis za društveno kulturo in izobrazbo.

* Listé in revije, ki smo jih že doslej prejemale v zameno, smo objavili v 3. štef.

Mladinsko vprašanje

Kadar koli govorimo o mladini, moramo imeti vedno pred očmi dejstvo, brez katerega ni govora o kakem pravilnem umevanju mladine, namreč dejstvo, da velika večina mladine čuti, misli in dela vselej iskreno. Zato bi delali veliko krivico vsakemu mlademu človeku, katerega bi ocenjevali po njegovi, skoraj v vseh primerih še ne izgrajeni ideologiji, pri tem pa pozabljali na osnovno noto mladine, ki je ravno zaradi te svoje iskrenosti v bistvu vselej in povsod vsaj po svojem notranjem prepričanju boriteljica za vse boljše in popolnejše.

V kolikor pa mladina na videz ni taka, je temu kriva gotovo samo njena okolica in tisti vzgojitelji, ki te mladine niso vzgajali v svobodno in trezno misleče ljudi, marveč jo morda celo namenoma pridobivali za svoje ozke strankarske interese. S tem pa niso škodili mladini sami, katero so prikrajšali za eno najvažnejših človekovih odločitev, namreč za odločitev politične družbene orientacije (to pa je človek zmožen povsem pravilno napraviti navadno šele v svoji zreli dobi), ampak so opeharili tudi sami sebe, ker so si s tem pridobili politično dokaj nezrelo in zato nezanesljivo maso, a preko sebe škodili tako tudi vsej družbi, ker so napravili iz idealno mislečega mladeniča in bodočega kritično mislečega človeka nezavednega in celo neznačajnega kruhoborca. Zato pa je prezgodnje politično opredeljevanje, ki ima lahko take posledice, brez dvoma škodljivo slehernemu humanemu občestvu in torej vsega obsojanja vredno.

Najrazličnejše mladinske organizacije bi morale zato biti popolnoma nepolitične. Ker edino take lahko izvršujejo v polni meri svojo važno in pozitivno nalogo: mladega človeka telesno in duševno izpopolniti, in to v samostojnem delu in udejstvovanju v organizaciji, v domačem kraju ter v družbi sploh. Tako lahko te in take mladinske organizacije res na povsem naraven način spopolnjujejo šolsko in domačo vzgojo.

V takih organizacijah lahko šele poedinec prav razvije zmožnosti za plodno družbeno delo in tako dobi tisti prepotrebni občutek vrednosti in zavesti samega sebe kot enakovrednega družbenega člana. V konkretnem in pozitivnem delu dobi človek šele neko merilo za vrednotenje samega sebe, odkriva svoje zmožnosti in se tako povsem neposredno vežba in izdeluje za poznejšega aktivnega člana človeške družbe. Pomen in smisel dela v mladinskih organizacijah je torej velik in brez dvoma večji, kakor pa mu ga mi danes pripisujemo.

Mladina za sedaj ne sodeluje v vseh obstoječih mladinskih organizacijah s tako vnemo in v takem številu, kot bi bilo želeti, ker morda čuti v teh organizacijah še prevelik vpliv starejših ljudi. V kolikor pa sodeluje, moramo ugotoviti, da že razvija povsod svojo požrtvovalno aktivnost vseh svojih mladostnih sil in se tako že pojavlja kot samostojni spontani delavec v teh organizacijah.

Vedno bolj pa se kaže pri mladini neka povsem nova težnja od svetovne vojne dalje in sicer težnja po res pravih mladinskih organizacijah, katere ustvarja in organizira mladina sama iz sebe mimo vseh običajnih »mladinskih vodij« in »svetovancev«. S temi mladinskimi gibanji, ki so zavzela že zanimanja vreden obseg, pa je postala mladina že dokaj važen faktor v delu za popolnejšo humanizacijo človeštva.

Razumljivo je, da se je mladina najprej strnila na najboljčutljivejši točki sedanosti, to je v borbi za mir, katerega labilnost najbolj grozi, da ji onemogoči pravilen in normalen razvoj v odgovorne soljudi. Najvidnejši odraz te njene borbe je bil lanski newyorški mladinski mirovni kongres. Delegati iz 64 držav vsega sveta so na tem kongresu zastopali 40 milijonov organizirane mladine vseh ver, narodov in ras v njihovi iskreni in odločni borbi za mir, svobodo in enakopravnost vseh narodov.

A mladinska gibanja, ki so se doslej najbolj razvila v Ameriki, na Kitajskem, v Franciji, Angliji, Rusiji, Češki, pa tudi pri Bolgarih, Srbih in Hrvatih, se ne bavijo samo s splošnim mirovnim delom, temveč sodelujejo tudi pri vsem pozitivnem in najširše zasnovanem kulturnem delu za napredek lastnega naroda in države.

Med to mladino se najbolj odlikuje kitajska, ki je s svojim vztrajnim delom na terenu med svojim obubožanim in kulturno zastalim ljudstvom dosegla že take uspehe, da predstavlja včerajšnja narodno še ne prebujena Kitajska iz dneva v dan vedno večjo moralno in fizično odporno silo proti japonskim napadalcem in osvajalcem.

V Jugoslaviji se je doslej najbolj organizirala srbska mladina, ki je razvila že zavidanja vreden mladinski pokret, tako da zavzema pri mednarodnem mirovnem mladinskem gibanju eno najvidnejših mest. Pa tudi hrvaška mladina se je že organizirala v t. zv. »Abc« udruženju, katerega glavna naloga je odpravljanje analfabetizma med Hrvati.

Pri Slovencih žal še nimamo nikakega pravega mladinskega gibanja. Če hoče biti mladinsko gibanje res plodno in zdravo, mora priti pobuda zanj iz mladine same.

Odgovoriti na vprašanje: kakšno naj bi bilo konkretno slovensko mladinsko gibanje, pa nikakor ni mogoče enemu samemu mlademu človeku. Kajti program in neposredno delo je pri pravih mladinskih gibanjih vselej vsota teženj vseh posameznikov. Poiskati, zbrati in tesno zvezati vse mnogoštevilne mlade sile, ki danes še tavajo razkropljene širom naše Slovenije, pa je brez dvoma naloga in dolžnost »Slovenske mladine«, katere zasnova in dosedanji razvoj od prve do zadnje vrstice sta delo in iskreno hotenje popolnoma neodvisne slovenske mladine. Zato sodeluj še aktivneje, slovenska mladina, v svoji reviji, da ji s tem svojim sodelovanjem dvigneš nivo in ji s pomnoženimi silami pomoreš končno postati glasnica res vse slovenske mladine.

Nahčjul

Fred Kališ:

Silvestrovo 1938

Vračamo se odnekod.
 Z nami hodijo čarobne sile,
 morda zle veščice, ali vile,
 ki z nepoznanimi nas tajnami
 vse oklepajo v nekam odmaknjen krog:

Tu ravnih ulic ni.
 Hiše stezajo se druga preko druge
 v vse objemajoče in skrivenčene vijuge —
 In mesto vse razpenjeno je morje,
 hiše in barake — razklano je brodovje —
 v divjem čardašu noči —

Joj! In tam prek nekje grmi,
 brizga, lije rdeča kri...
 Jo-kri!

...To španske so, kitajske zemlje,
 Teruel in Hangčov, to si ti!
 Jo-kri! Jo-kri!

...Šrapneli, okrvavljene oči
 in na tisoče zmrevarjenih — Ni Ljudi!

Drago Jeran:

Novoletni sonet

Gozdovi beli so odeti v svečeniško haljo.
 Prek polj vijo se ozke ceste v nedogled,
 za njimi ena sama dolga sled:
 nad njimi žice pno se v daljo.

Ves kraj je čudno nem.
 Le dvoje sivih vran
 je odletelo v južno stran.
 Iz dalje čul sem kakor rekviem...

Kaj bo z Japonsko, kaj s Kitajsko h letu?
 Kdo Španiji bo gospodaril?
 Še bo obraz svoj svet ohranil?...

In spet sem sam v tem čudnem svetu.
 Vprašanje mučno je z menoj:
 »Kaj le s teboj, s teboj bo narod moj?«

»Boj za mir in za neodvisnost je skupen vsej mladini, pa naj si bo tega ali onega svetovnega nazora.« (»Večernik«, 19. XII. 1938.)

Martin Petrič:

S. O. S.

»Puhle glave, gnila meščanska družba!«

S temi besedami je sedel Tone na razmetano posteljo in zagrebel prste v valovite lase.

»Kaj pa je bilo zopet,« ga je s tolažečim glasom vprašal sostonovalec in prijatelj Stane.

Tone je molčal in topo štrmel predse.

Stane je vedel, da prijatelj od nedavnega hodi z Brigito, hčerjo bogatega trgovskega zastopnika. Letos je končala trgovsko akademijo in sedaj doma prodaja dolgčas, uradno pa »čaka na službo«. Dobra mami je med tem iskala svoji nadobudni hčerki ženina, oziraje se na »dobro partijo«. V teh razmerah se je znašel pred Brigito študent Tone Kosmač, doma tam nekje iz Bele Krajine. Brigita je bila takoj očarana od Tonetove duhovitosti in porcelansko belih zob. In res sta se spočetka dobro razumela, kajti privlačevala ju je medsebojna simpatija, čustva in dolgo zadrževana mladostna energija. Ali ko sta prebolela prvo zaljubljenost, je Tone pričel svojo deklico gledati takšno, kakršna je bila v resnici. Vedno znova je odkrival grozno praznoto, konservativno omejenost, nenačitanost, zakrknjeno trdovratnost in zaprtost za sleherni njegov vpliv. Prizadeval si je, da bi jo vzgojil s knjigami, besedo, dobrimi in pametnimi filmi..., ali uspeha ni bilo nobenega. Poleg tega mu je nasprotovala njena zaostala družina, posebno brat Lado, izrazita ničla z Aleksandrove ceste. Ali Tone si je utvarjal, da Brigito ljubi in njegova zdrava mladost mu je branila, da bi se odrekel ženske poleg sebe.

Brat Lado je bil publi. Pravi mestni fičfirič. Eden tisočih, ki se gibljejo vsak dan po naših šolah, plesih, promenadah, ki brez misli in cilja zapravljajo svojo mladost po geslu: »Panem et circenses!« Reš da močan kot mlad bik, saj je hodil na »box-traininge« vsak petek in sredo od osmih do devetih. Poleti je nastopal v mestni reprezentanci na plavalnih tekmah. V šoli je propadel, še preden so mu pognali brki in sedaj je živel od očetove potrežljivosti in obilnega maminega »Taschengelda«. Redno vsak teden štirikrat je hodil na plesne vaje, popoldne pa presedel pri »Petričku« ali pa prezdehal doma na kauču. Izjema v njegovem dolgočasnem življenju je bila, če mu je uspelo priboriti si rendez-vous s pokvarjeno mondenko ali naivno gimnazistko. Takrat mu je mamica morala posoditi sto dinarjev in vrnil se je zjutraj zaspan.

Tak je bil Lado, po svoje taka Brigita in cela družina Divičeva. Tako je dobil Tone Brigito »v roke«, kot je sam dejal.

»Popravit jo bom, ušesa ji bom navil, ji lepo povedal, da je bila doslej koza in, da bo še večja koza, če bo še naprej poslušala brata, da pa se lahko mnogo popravi in mogoče, da postane iz nje še celo vzorna deklica, če bo hodila z menoj in me razumela.«

S takimi upi in nadami, je vžšlo sonce Tonetove ljubezni. Tri mesece je sijalo in razganjalo oblake bratovega vpliva in puhloglavosti.

Brigita ga je ljubila, to je bil prepričan, in bi storila zanj vse, samo iz plitke vode svoje družine ni mogla izplavati — dasi je bila prvakinja v crawlu na sto metrov (čas 1,22,0). Navada, vzgoja in oziri so bili močnejši kot ljubezen od življenja zbitega in razočaranega Toneta.

*

V soboto zvečer je bil Tone pri Divičevih. Priedili so majhen »Hausball«. Govorili so o vsem in vseh. Tone je v začetku oporekal, kadar so zašli na pot, ki se ni zlagala z njegovimi načeli. Stokrat si je dejal, da ni tu, da se donkihotsko bori s temi mlini na veter, marveč, da je tu radi nje. Lado je bil ta večer posebno neužiten. Izgledalo je, da je prespan in bojevit. Zaletaval se je ob Toneta kot večša in ga pital z »gospodom filozofom«. Tudi Brigita se je »držala«. Tone je slutil nevihto. In zagrmelo je.

V razgovoru o nacionalnem socializmu in o sodobni Nemčiji, potem ko jim je oče dal osnovne definicije, je zažvrgolela gospa Divičeva:

»Meni se dopadejo najbolj uniforme. Ah, ti mali dečki, kako so srčkani; prave bajonete nosijo in vojaške tornistre... To bi bilo nekaj za našega Ljubkota.«

To je bil ves njen pojem o nacionalnem socializmu, uniforme in parade; a bilo je globoko odobravanje. Sicer pa je veljala gospa za odlično poznavateljko karnevalskih kostumov.

Oče je bil proti židom. Ne za čisto arijsko pleme — tega ni razumel — tudi ne za ali proti ideji, to je še manj razumel. Ali bil je strastno proti židom. Razvnel se je in dokazoval, da se mora s to oderuško druhaljo enostavno pomesti, da ne bodo domačinom odžirali kruha.

»To je nekaj groznega, kako ti zadnje čase rinejo v Jugoslavijo, strašno se pozna pri trgovskih poslih. O le počakajte, saj bodo tudi pri nas kmalu pele šipe raznim Rosenstrausom, Goldentalom, Edelsteinom in Levijem.«

Pozabil je, da je bila izmed petih tvrdk, ki jih je zastopal, le ena arijska in še ta inozemska.

Družina je kimala. Mami je sedaj že iz dveh razlogov odobraval in si želela energičnega marša uniformiranih mladcev.

Pravi hudournik pa se je udril iz Ladotovih ust. Dolgo se je kuhalo v njegovih počasnih možganih, mnogo je premislil, mnogo videl letos poleti, ko je bil s klubom tri dni v — Celovcu (dobesedno v Klagenfurtu!). Sedaj ve vse, kaj je nacionalni socializem, ve da je njegov katekizem »Mein Kampf« (videl ga je v knjigarni v izložbi)...

»Natanko poznam ustroj nemške države, njene dobre in slabe strani, mnogo sem gledal, ko sem bil poleti gori na Nemškem (tri dni v »Klagenfurtu« — glas iz občinstva). In toliko »Univerzum žurnalov« sem videl in »Foksovih«... Ali to mar ni nič? Pravil mi je neki Müller, ki vsak dan čita oni časopis, kako se že pravi? »Folkischer Beobachter«.

»Völkischer Beobachter«, je popravil oče.

»Da, tako. Pravil mi je, da stoji tam — ne vem, kaj že vse, no pa saj je vseeno. Jaz poznam te stvari, preštudiral sem jih in prav imajo. Krasno se vidi, kadar takole strumno korakajo in pojejo...«

»Gobezdalo!«

Nič več ni bilo mogoče Tonetu zadrževati jeze in gnusa. Dobro je bilo le, da je bila široka miza med njima, kajti Lado je skušal izvesti parolo: »Hau drein!«

Vsi so poskočili. Tone je napravil kretnjo, da bi šel.

»Čakajte, gospod Kosmač!« je dejal gospod Divic. »Dovolj ste pokazali svojo neolikanost in brutalnost. S takimi izrazi se ne operira v ‚boljši družbi‘. V ostalem pa se postavljate proti stvarem, ki jih niti ne razumete, ker ste še prezelen, niti jih ne podkrepite s svojimi protidokazi. Mi te stvari poznamo, saj poslušamo radio in čitamo. Toda dovolj. Zapomnite si, da nimate več dostopa v mojo hišo. Dalj časa sem že vedel, da nas ne posečate radi našega Ladota, marveč radi Brigitte. To mi ni všeč. Odslej vam prepovedujem vsako shajanje z mojo hčerko. Sicer pa, sem prepričan, da vam bo tudi sama pokazala svojo antipatijo. Kar se pa vaš samih tiče, bom govoril o priliki tudi z vašim gospodom razrednikom, ki je, mimogrede povedano, moj dobri znanec. Tako, opravili smo. Zbogom!«

»Zbogom.« je dejal Tone in odšel. Odpreti mu je šla Brigita. To so mu še dovolili.

»Kaj praviš ti na to, Brigita?«

»Menda bo res prav tako, kot je dejal očka; v ostalem pa mi je kar malo žal, da sem sploh začela s teboj. Ali veš, da si čuden? Ali pa sem se te naveličala.«

»Najbrže bo to zadnje, da. No pa vsaj en poljub še za slovo.«

»Mraz je, gori grem, pa servus, se bova že še videla...«

In zaklenila je baročna vežna vrata brez poljuba.

Z mešanimi občutki je šel Tone domov. Poražen? Ne, zmagovalce. Pred oči mu je stopila slovenska mladina, vedno ista, nepopoljšljiva, hlapčevska, v vsem enaka starim. Videl jih je svoje mlade tovariše, znance, mestne in kmetiške sošolce, kako se vrte v brezhibnih smokingih okoli svojih edinih bogov — slabih kopij Marlene Ditrichove, Mac-Donaldove, Donielle Darrieux, oni sami Roberti Taylorji, Gary Cooperji... Videl jih je temačne in blede sužnje gonzagovskih lic, iskajoče zopet drugih vzornikov. Ali vsi so enaki, vsi uniformirani, pred njimi »Broadway-jazz« in breznačelne zastave. Vpijejo, razgrajajo po ulici, se bore, boksajo, plavajo, mečejo disk in kopje. Vsi od danes do jutri.

Ali so res vsi taki? Globlje je pogledal — in našel najprvo sebe. Ne, on ni tak, vsaj vedno ne — svetle trenutke ima, ko išče in najde lepo, v gledališču, v kinu, v knjigi, v Jakopičevem paviljonu, v življenju. Tudi Stane ni tak, in Marjan, Franci, Borut, Miloš, Milena in njen fant Ivan... Ne, mnogo je dobrih, res mladine, ti bodo rastle, one druge bo odneslo življenje in jih naplavilo na birokratsko in filistrsko peščino.

To mu je dobro delo. Skoraj dobre volje je bil.

Zvečer sta šla s Stanetom v kino. »Na ledeni plošči«. Ko so se rinili iz dvorane, sta za hrbtom zaslišala vprašanje: »Ali si razumela?« »Popolnoma,« je s tihim glasom odgovorila ona.

Tone se je ozrl in videl fanta in dekle, ne iz »boljše družbe«, preprosta, delavska...

»Redkost«, je pristavil Stane.

Janez Dobravec (mariborski):

Zdaj . . .

Zdaj nič več rož ne bo na oknih,
nič več pesmi —
beli hram
ostal bo sred vasi ves tih in sam.

Zdaj nič več rož ne bo:
vse rože so odšle za njo,
da bodo v Franciji cvetele,
v opojnem soncu tam dehtele...

Nič več pesmi zdaj ne bo:
vse pesmi so odšle za njo,
da bodo v Franciji zveneje
in po sreči hrepenele...

Zdaj nič več nje ne bo. —
Ostal bom sam,
brez pesmi, rož,
ostal bom tih in sam —
kot na vasi beli hram...

Angela:

Tiha želja

Šopek vijolic bi rada imela,
da v sobi sladko bi dehtel;
šopek teh drobnih, rdečkasto modrih,
ki rahlo bi v vazi drhtel.

Kdo bi mi neki vijolic prinesel,
saj nihče za željo ne ve.
Ali bi vi nežen šopek poslali,
mi z njim razveselili srce?

Zgodaj je še in gotovo še spite,
ko zunaj že sonce blesti.
Naj skozi okno vam v sobo posveti,
s poljubom odpre vam oči.

P. Novljan:

Otrok pred krčmo

Študent Jože Kliček je šel k popoldanskemu pouku. Kakor vsak dan, je stopal sključen po dolgočasni ozki ulici. Ulica in življenje v njej je bilo enako, kakor vsak dan in Joža je bil sit, kakor šole. Vsak dan leze človek v šolo, domov, v šolo in zopet domov, ulica pa je kakor podoba v šoli, ki se obesi včasih pajek nanjo. Samo tedaj je zanimiva, ko se obesi pajek nanjo in se ziblje na niti.

Vedno, ko pride na ulico, se ozre po oknih sosedne hiše. Vsak dan pogleda tja. Morda bo gledala plavolaska na ulico: Če bo, bo šel mimo kakor navadno, morda se bo še enkrat ozrl in misli bodo drugačne. In če ne bo, bo ravno tako prav. Ko bo šel mimo »Dal-matinske kleti«, bo pogledal vanjo. Vse bo prazno. Ko še bo pa vračal, bo polno ljudi, včasih bo srečal pijanega moža, se morda nasmehnil ali zamislil in šel naprej.

Danes ni videl ne plavolaske, ne pijanca. Zamišljen je stopal po pločniku.

Ko je prišel do krčme je našel otroka, ki je slonel pred vrati. Na ves glas je jokal in si brisal roke z malimi rokami. Solze in objokane oči otroka so ga ganile nekje globoko. Zasmilil se mu je.

»Fantek, zakaj jočeš?« ga je vprašal, ko je stopil k njemu in ga pobožal po glavi. Otrok ga je nezaupno pogledal, potem pa dejal:

»Ata noče domov... Mama pa joče... ker bo vse zapil...«

Jože nikoli ni šel tako slabe volje v šolo, kakor danes. Nikoli ni toliko mislil, mislil o pravici, delu in življenju, o življenju v tovarnah in v onih malih, zatohlih predmestnih kočah, ki stojijo tam z vsem siromašnim življenjem, kot kak beden, razdrt spomenik sredi modernega mesta.

»Mati joče! Tudi otrok joče... kako objokane in rdeče oči ima. Oče pa pije. Ves popoldan, tja v pozno noč bo sedel v gostilni... Dosti gotovo ne zasluži, če lahko vse zapije v enem popoldnevu... Mati pa bo šla k branjevki po kruh, samo po kruh. Bo že plačala. Jutri... če ne jutri pa gotovo pozneje. Otrok bo šel. Ne bo več čakal očeta, šel bo in bo jokal... ko pa bo prišel pred izložbo, bodo zginile solze, le oči bodo rdeče obrobljene. »Glej, kako lepe lučke... angeleci... tam pa je Ježušček«, bo dejal prav tiho. Potem bo prišla iz trgovine gospa, pod pazduho bo nesla velike pakete... Najbrž je kupila kruha, bo pomislil otrok in se spomnil, da je lačen... pozabil bo na angelece in na Ježuška in bo jokal proti domu...«

Mladinsko gibanje je odpor dozorevajočih mladih duš in sicer odpor zoper zmehanizirani način življenja, ki ga prinaša s seboj samo vnanja tehnična kultura naše dobe, kateri je purgarska udobnost nad vse drugo.

(Ozvald Karel, »Popotnik« 1.—2. 38.)

Tone G.:

Prodan spomin

Tisti dan sem bil prost. Nisem vedel, kam bi se dal. Pa sem šel s prijateljem v mestno zastavljalnico na Poljanski cesti. Prijatelj je šel rešit svojo suknjo, ki jo je zastavil pred nekaj meseci.

Zastavljalnica je bila polna ljudi. Komaj sva se zrinila v skrit kot in čakala, da prideva na vrsto. Pred nama je stala stara ženska. Oblečena je bila slabo. Na sebi je imela obnošeno črno krilo, močno zakrpano bluzo, na glavi pa je imela ruto, ki je bila nekoč svileni. Najbrže ji je ruto kdo podaril. Čevlji so bili raztrgani, pet sploh ni bilo več.

Nestrpno se je prestopala sem in tja, se venomer ozirala na uro in na ljudi okrog sebe. Kadar koli se je obrnila, sem ji bral v očeh veliko nestrpnost. Bila je kot človek, ki čaka v dolgi vrsti na karto za vlak, ki prihaja z ostrim brizganjem že na postajo. V rokah je držala ženica sto papirnatih dinarjev, jih mečkala ter navijala okrog prstov.

Ko le ni prišla na vrsto, je stopila h gospodu z zlatimi naočniki.

»Gospod,« je ponižno povzdignila, »ali bi lahko rešila svojo uro in prstan.«

Uradnik jo je prezirljivo premeril.

»Kako se pišete?«

»Krušič.«

»Kako?« je vprašal uradnik zategnjeno.

»Krušič se pišem, Krušič,« je hitela.

Uradnik je pobrskal po papirjih in iskal njeno ime. Ni ga našel. Pregledal je še enkrat.

»Pokažite listek!«

Ženska mu je ponudila listek. Uradnik je listek pogledal, mrmraje prebral datume, se široko zarezel in pokazal bele zobe.

»Ha, ha. Te stvari smo pa mi že zdavnaj prodali. Že pred enim mesecem. In še zelo dobro je šlo. Prepozno ste prišli, mati!« je dejal in nadaljeval svoje delo.

Ženska je strmela. Obstala je kot ukovana.

»Prepozno,« je tiho ponovila.

Tedaj sem vstal in od daleč pogledal ženski v obraz. Iz oči sta ji pritekli dve solzi in ji spolzeli po hrapavem licu.

»Prepozno! Prepozno!«

Potem se je obrnila in šla s klecajočim korakom proti izhodu. Jokala je in med jokom sem slišal, kako je govorila:

»Prepozno. Moj spomin je prodan! Prodan spomin! Moj Bog!«

In tistih sto dinarjev, ki jih je prej tako stiskala, je sedaj malomarno držala v roki, ki so ji kakor hrome visele ob telesu.

Opotekala se je proti vratom, jih tiho odprla in izginila. Slišal sem samo še njene korake, ki so se zgubljali po kamnu.

Ko sva šla potem s prijateljem iz zastavljalnice, sem jo videl sloneti ob ograji pri Ljubljani. Sirota je jokala. Na tleh poleg nje je ležalo sto dinarjev.

Mladina po svetu

KITAJSKA MLADINA

V današnjem času, ko se s pridržanim dihom oziramo na japonsko-kitajska bojišča, kjer se dva svetova borita za svoje pravice in za svoj obstoj, pač ne bo odveč, ako se seznanimo — v sicer skromnem pregledu — tudi s hotenjem in delom kitajske mladine. Za to govori gotovo tudi dejstvo, da igra kitajska mladina v tej zadnji japonsko-kitajski vojni važno vlogo s svojim narodno prosvetnim in socialnim delom.

Pri vseh naprednih gibanjih je navadno mladina vzela v roke iniciativo in to je bila predvsem študirajoča mladina. Prav enako se godi na Kitajskem, kjer vodi vse narodno mladinsko gibanje »Študentska narodna zveza«. To delo kitajske mladine pa ni zraslo šele v sedanji japonsko-kitajski vojni, to delo ima že staro tradicijo. L. 1919. so študentje povzročili protestno gibanje proti »21 točkam«, s katerimi je hotela Japonska nadzorovati kitajsko državo. V revolucionarnih letih 1925-27 so vsa gibanja vodili prav študentje. Leta 1931, ko je Japonska napadla in zasedla Mandžurijo, so v Severnem Kitaju v času zmede vodili vso javno upravo in s svojimi demonstracijami ovirali pohod japonske vojske. Prav tako so se upirali z demonstracijami, ko je l. 1935. skušalo japonsko vojaštvo prodirati v druge severne province. (Demonstracija 9. dec. 1935 v Peipingu je postala že kar zgodovinska.) Po padcu Mandžurije pa so kitajski študentje skoraj popolnoma spremenili način svojega dela. Nič več niso prirejali demonstracij in manifestacij, lotili so se narodno prosvetnega in narodno probudnega dela. Prostovoljno so odhajali med kmete, jih učili kmetovalstva in industrije, prirejali gledališke predstave, recitacijske nastope ter tako prebujali kmečko narodno zavest. Kmetje so to narodno prosvetno in narodno politično poslanstvo študentov z veseljem sprejeli, saj so se slednjič organizirali v »Kmečki zvezi«. To delo pa je bilo spočetka zvezano z velikim požrtvovanjem, saj se je moral vsak, ki je šel na kmete, ločiti od domačih, od šole in oditi čisto v slabi obleki in brez denarja. Šele ko se je koncem leta 1936. organizirala »Študentska narodna zveza«, ki je vse to delo vzela v svoje roke, so postala taka potovanja bolj organizirana in ne več tako naporna. Ta zveza je tudi prvič izoblikovala program vse kitajske mladine. S svojim delom je hotela pospešiti politično zorenje kitajskega naroda, kar naj bi našlo svoj izraz v skupni fronti vsega kitajskega ljudstva, ki bi se moglo le tako braniti pred zunanji in notranji sovražniki. S kulturnim, gospodarskim in političnim delom so skušali doseči te cilje. Ta program pa ni ostal le program »Študentske narodne zveze«, ki je v svojem jedru izšla iz Kuomintanga, ta program je postala baza skupnemu delu vse kitajske mladine, saj so k »Zvezi« pristopile vse patriotične, verske in skavtske organizacije.

Dočim se je prvo delo neorganiziranih kitajskih študentov omejevalo na kulturno in le deloma na gospodarsko ter politično po-

prišče, se je po ustanovitvi »Zveze« aktivno usmerilo tudi v politiko. Skušali so predvsem ustaviti državljansko vojno in osvoboditi generala Čangkajška, ki je bil zaprt v Siamu. Ob začetku sedanje japonsko-kitajske vojne so oboje dosegli.

Narodno usmerjena kulturna, gospodarska in politična dejavnost kitajske mladine pa se ni izpridila v šovinizem, nasprotno: že od vsega početka so kazali voljo do sodelovanja z mladino vsega sveta. Aprila 1936. so se z vso ostalo mladino proglasili za borce miru. Poslali so svoje odposlance na ženevsko zborovanje mladine ter prvi ponudili roko tudi japonski mladini, da bi tako utrdili mir na Daljnem vzhodu.

L. 1937. so Japonci znova navalili na Kitajsko, a zadeli so na nepričakovan odpor strujenega kitajskega ljudstva. Trud kitajske mladine ni bil zastoj.

V tej japonsko-kitajski vojni je dobilo prej narodno probudno delo kitajske mladine vse bolj socialen značaj. Skrbe za ranjence, ubežnike in za osirotele študente, ki so izgubili dom in sredstva, hkrati pa organizirajo dobavo živil v kraje, kjer je hrana pošla. Prav tako vzdržujejo tudi zvezo med zaledjem in bojiščem. V zadnjem času pa so sprožili več akcij za podporo beguncem in stradajočim rojakom.

Tudi v vojski sami se aktivno udeležujejo. Spočetka so se združevali v posameznih guerillskih četah, ki so nadlegovale Japonce in reševale ujetnike. (V Peipingu so rešili nekoč okoli 2000 ujetnikov.) Te guerillske čete, pomnožene s študenti, ki so pribežali iz zasedenih mest, so se slednjič združile v tako zvano »Študentsko armado«, kateri se je v zadnjem času pridružilo še 2000 deklet.

Tudi v zavzetih mestih delujejo, čeprav so pod strogim nadzorstvom. S svojim večinoma samaritanskim delom vzdržujejo moralni odpor ljudstva proti japonskemu imperializmu. Ljudstvo pa, kateremu prinaša japonska vojska nesrečo, se teh študentov z veliko ljubeznijo oklepa. Tako moremo biti prepričani, da se bo japonska stavba podrla, čeprav trenutno zmagajo.

Mladina, ki po svojih letih še ni zrela za na bojišče, pa ostaja dcma v mestih, kjer se pripravlja na delo. V severni Kitajski n. pr. se je ustanovilo neko vzgojno središče, ki šteje 1500 članov. Ti so razdeljeni na 50 odsekov. Tu se učijo vojaških znanosti, študirajo politično organizacijo, da bi bili zmožni vzdržati enotno fronto ljudstva proti japonskemu imperializmu, obenem pa ne zamudijo propagandnega dela, ki je poleg drugega v zvezi tudi z dnevnimi in nočnimi vojaškimi vajami, ki jih organizira ta mladina. Vsak večer imajo dve uri dolgo razpravljanje o glavnih vprašanjih in interesih. Tu lahko vsak uveljavlja in zagovarja svoje načrte in se tako pripravlja za svoje bodoče delo.

Kakor torej vidimo, je našla kitajska mladina pot k sebi in k svojemu narodu, ki ga je razgibala v vseh plasteh. Brez maske, odkriti, s toplo in resnično besedo so se kitajski študentje napo-

tili med svoje ljudstvo, in to ljudstvo je razumelo svojo mladino ter šlo za njo. Na Kitajskem niso odhajale z gimnazij in univerz jalove generacije, kakor se to godi pri nas, ki smo odtrgani od svoje zemlje in nočemo razumeti njenih teženj in njene govornice. Oni tam na Kitajskem čutijo in poznajo skupne, narodne in mednarodne mladinske osnove; mi si pred njimi zakrivamo oči in postavljamo trdne stene med seboj. Kitajska mladina se je pokorila onim skupnim osnovam, nas pa je strah tega in bežimo narazen. S hrepenečo slastjo si natikamo maske političnega prepričanja, poddevane od očetov in dedov ter prisegamo, da so te naš pravi obraz, čepray čutimo, da ni tako, čeprav to ne more zadušiti žeje naših sre. Res ne vem, zakaj ne bi že enkrat razbili te maske, zakaj ne bi raje poslušali svoja srca?

D. A. P.

Kulturno delo mladine

LJUBLJANSKI ZAPISKI

Ko sem v počitnicah potoval po Sloveniji, mi je neki tovariš iz Ptuja izrazil svoje negativne misli glede ljubljanske mladine, češ, da se meni le za ples, promenado, šport in ljubezen, koristnega pa ne dela nič. Sprva sem mu pritrjeval. A ker se je pogovor razpletal dalje, sem se začel spraševati po vzrokih in mu pri tem nekako takole skušal pojasniti ta, do gotove mere resnični nizki nivo ljubljanske mladine:

Vsako glavno mesto še tako malega naroda ima svoj izjemni položaj. Zato ga ima tudi Ljubljana. Zanj sicer še ni v taki meri značilno, da se v teh glavnih mestih centralizira vsa finančna in kulturna uprava naroda ali države kot velja to n. pr. za Beograd in radi česar ima tako mesto skoro v vsem svoj vodilen položaj, ker je Ljubljana dobila svoj sedanji značaj šele po vojni, torej pred dobrimi dvajsetimi leti. Zato ima v veliki meri še danes svoj obrtniški, gostilniški in uradno-malomeščanski značaj ter o kakem industrijskem centru še govora ne more biti. Vendar pa je treba upoštevati velik razvoj Ljubljane tudi v tej smeri, ki se pojavlja pač zaradi umetne odcepitve Trsta kot glavnega slovenskega gospodarskega centra od ostale Slovenije. Kratko malo Ljubljana se iz dneva v dan razvija zaradi svoje nove povojne konstelacije v mlado slovensko velemesto. V slehernem velemestu pa je zelo malo smisla pa tudi možnosti za kako večjo skupno akcijo. Mladina takih mest se zaradi svoje številčnosti ne more tako zlahka zbrati, kot se to lahko zgodi v majhnem mestu. Način življenja v teh mestih ljudi združuje. Mnogoštevilnosti prebivalstva odgovarjajo številne ustanove iste vrste. Če je n. pr. za Ptuj ali Slovenj Gradec kaka dramska predstava že cel dogodek, pri katerem se zbere gotovo vsa življenja polna mladina, za Ljubljano včasih ni preveč v enem samem dnevu kar 5 gledaliških predstav treh rednih gledaliških odrov (Drame,

Opere in Šentjakobskega gledališča). Ravno tako kinematografi, ki so v manjših krajih vsaj neka vez med mladino, imajo tu v tem oziru ravno nasprotno vlogo. Dalje moram omeniti najrazličnejše kulturne ustanove, kot so ljudska univerza, razna strokovna društva, ki dnevno prirejajo svoja predavanja. In končno celo vrsto šol, ki zopet mladino Ljubljane morda v največji meri grupirajo na majhne zavodne krožke, v katerih pa se zaradi maloštevilnosti ljudi ne da mnogo napraviti. Vse to in še marsikaj drugega pa pospešuje to obžalovanja vredno in ne malo škodljivo grupiranje mladih sil, kar daje v celoti sliko obupne neaktivnosti ljubljanske mladine.

Če pa človek pogleda natančneje lahko spozna, da se tudi tu nič manj ne dela, kot v kakšnem manjšem slovenskem mestu. Le to je, da ta aktivnost, raztresena na posamezne zavode, še ni našla nekega skupnega foruma, kjer bi združila vse te razcepljene mlade sile, ki bi tesno povezane v močnem mladinskem gibanju vidno predstavljale in manifestirale svojo veliko mladostno silo in zmožnost za katero koli pozitivno delo.

Nato sem mu postregel s prav kratkim opisom rezultatov udejstvovanja mladine na gimnaziji, ki mi je najbolj znana, namreč na I. drž. real. gimn. v Ljubljani.

Na tem zavodu deluje nič manj kot 8 mladinskih organizacij, katere pa moram takoj razdeliti na dve skupini. Namreč na ono, katerih zamisel in realizacija je prišla iz mladine same in pa na ono, ki so bile ustanovljene po starejših ljudeh. V prvo skupino spadata sicer samo dve, zato pa razvijata tem večjo aktivnost in zavzetost najvidnejši mesti na vsem zavodu. In sicer sta to »Prirodoslovni krožek« ter literarna družina »Polet«. Prirodoslovni krožek je bil ustanovljen že l. 1935. in vrši nepretrgoma že štiri leta svojo vse skozi koristno nalogo večati in izpopolnjevati v šoli pridobljeno prirodoslovno znanje ter dajati že trdno odločenim bodočim prirodoslovcem na rednih sobotnih sestankih možnost aktivnega individualnega udejstvovanja v svojem specialnem predmetu. Kajti predavatelji so vedno le dijaki sami. Krožek je ustanovilo par prav pridnih in spretnih dijakov, ki so pritegnili k sodelovanju mnogo sošolcev in so si znali med njimi poiskati tudi sebi vrednih naslednikov, tako da ima »Prirodoslovni krožek« danes že tradicijo in z njo popolnoma utrto pot. Poleg rednih sestankov, katerih se udeležuje povprečno 50 dijakov, priredi krožek vsako leto tudi 5—7 ekskurzij, med njimi mnoge tudi izven Ljubljane.

Drugi tak od mladine same ustanovljen in samo z njenim lastnim delom izpolnjen krožek je literarna družina »Polet«. Ustanovljena je bila pred dvema letoma pod okriljem Ferialnega saveza, od katerega se je pa že naslednje leto ločila v samostojno literarno družino. Tudi tu so predavatelji, recitatorji in deklamatorji dijaki sami. Sestajajo se vsakih 14 dni in sicer najpogosteje na recitacijskih urah gimnazijskih pesnikov in pisateljev, katerih prebrana

dela nato kritizirajo. — Najpridneje pa se je uveljavil »Polet« z dvema krasno uspelima proslavama. In sicer s spominsko proslavo 89. obletnice smrti našega največjega pesnika Franceta Prešerna, na katero so prišli tudi starši in dijaki z drugih zavodov, tako da ni izostal niti prav lep gmotni uspeh. S prostovoljnimi prispevki se je namreč nabralo nekaj čez 300 din v korist zbirke za odkup Prešernove rojstne hiše. Druga proslava pa se je vršila v spomin 20. obletnice Cankarjeve smrti. Tudi ta je bila prirejena v večjem obsegu in dostopna najširšemu občinstvu, ki pa se je to pot menda zaradi neprikladnega časa odzvalo v mnogo manjšem številu. Vkljub temu pa se je s prostovoljnino nabralo okrog 100 Din, katere so podarili dijaškemu podpornemu društvu.

Toda tudi v oni drugi skupini je treba ugotoviti, da se samostojno delo mladine zelo vidno uveljavlja.

Tu bi najprej omenil podružnico »Počitniške zveze«, ki je razvila pred dvema letoma zavidanja vredno aktivnost. Poleg preje omenjene literarne sekcije, ki se je nato osamosvojila, je ustanovila smučarsko sekcijo. Ta je priredila krasno uspel smučarski tečaj na Gôrjušah, ki je trajal celih 8 dni. Dalje je organizirala šahovski turnir, katerega se je udeležilo čez 40 dijakov zavoda. Poleg tega pa še 4 ekskurzije in sicer 3 popoldnevne in eno dvodnevno v Zagreb (prejšnje leto pa v Varaždin). Prizadevala si je tudi uprizoriti Cankarjevo dramo »Za narodov blagor«, kar ji pa zaradi materialnih težkoč in ovir od zgoraj ni uspelo. Ta aktivnost pa je začela naslednje leto pešati. Pojavile so se namreč pri volitvah za novi odbor prej povsem neznanе ljute borbe, pri katerih pa ni več veljalo merilo kvalitete in sposobnosti za delo, ampak plehka »politična« naivnost. To se je pokazalo že lansko leto še bolj pa letos, ko si odbor še ni prizadeval napraviti drugega kot samo skromno akademijo.

Podmladek »Jadranske straže« je imel predlanskim 12 uspelih predavanj, na katerih so nastopili kot predavatelji v veliki večini podmladkarji sami. Lansko leto pa je najbolj uspevala njegova filatelistična sekcija. Na splošno prireja »Jadranska straža« le vsakoletno tradicionalno akademijo, katere čisti dobiček se porabi nato za izlet na morje oz. po državi sploh, ki pa je pretečeno leto žal izostal.

Svojo brezdvomno koristno nalogo izpolnjuje tudi močno aktivni novo ustanovljeni podmladek Aerokluba, ki ima tedenska teoretična predavanja in modelarske vaje.

Prav tako tudi podmladek Rdečega križa, katerega delo pa je lansko leto bilo žal omejeno le na pobiranje članarine in izdajanje skromnih podpor (plačevanje kolkov in »Izvestij«) najrevnejšim dijakom na koncu leta. Predlanskim letom je namreč ta v bistvu najhumanejša ustanova organizirala pomožno akcijo za obmejne slovenske rojake v Vuzenici, pri čemer so zbrali in odposlali nekaj obleke.

In končno še »Kolo trezne mladine«, ki prireja svoje več ali manj uspele sestanke in predavanja, ter slednjič še gimnazijska četa »Skavtov«, ki vestno izpolnjuje svoj začrtani skavtski program.

Ob zaključku pa moram omeniti še neko stvar. Na zavodu se je namreč lansko leto ustanovila knjižna akcija za kočevski otok. Dejstvo te akcije je sicer skromna a lepa in okrog 1500 knjig broječa knjižnica v šoli Stare cerkve pri Kočevju, katero je 35 dijakov s svojim direktorjem in tremi profesorji slovesno predalo 19. decembra 1937. šolskemu upravitelju v Stari cerkvi.

To bi bila prav v skopih obrisih slika delovanja mladine na enem izmed ljubljanskih zavodov. Mnogo bi se dalo še dostaviti in prav toliko najbrže tudi kritizirati. Eno pa je gotovo. Namreč, da se je delalo in se še dela. To mi je moral priznati tudi tovariš iz Ptuja.

Zakaj pa se to delo ne odraža bolj vidno, pa je vprašanje zase! Brez dvoma pa je, da bi prišlo to podrobno delo do upravičenega vidnega izraza ter s tem do večjega zamaha po združitvi vseh množičnih malih krožkov po najrazličnejših ljubljanskih zavodih v neko centralno veliko mladinsko organizacijo, katera edina je zmožna pravilno osredotočiti vse te neizmerne mlade sile. To pa mora biti konkretno delo sedanjih mladih generacij, da premosti in tako spoji v kaki skupni akciji vso ljubljansko mladino, a preko sebe tudi vso ostalo slovensko mladino. Zato mladina, na delo v svoje organizacije! V realizaciji združitve vseh svojih mladih sil boš našla sebe. S tem pa boš neposredno koristila narodu in državi. K.

Razno

Filmski igralci proti fašizmu. »Tok«, revija odrske umetnosti, prinaša v svoji avgustovi številki, vest iz Hollywooda o osnovanju odbora filmskih igralcev za borbo proti fašizmu v vseh njegovih oblikah. Ta odbor, ki šteje preko 15.000 pristašev, je organiziral miting za obrambo filma »Španska blokada« in poslal 18 ambulantnih voz republikanski Španiji. Kot najaktivnejši člani se udeležujejo pri tem Silvia Sidney, Ana May Wong, Paul Muni, Joan Crawford, Luise Reiner, John Ford, Frenchet Tonic, Melvin Douglas, Charlie Chaplin, Clare Gable, Frederic March.

(Po »Mladosti«.)

»Mladina in vsak po duhu mlad človek se hoče že po naravnem zakonu razvijati, rasti in napredovati.«

(Žgeč, »Sodobnost« št. 9.—10. 1938.)

»Gibanje, ki se bori samo za ustvaritev mladinskih pravic in interesov, ne more biti privesek nobene politične stranke, temveč mora biti torišče vse mladine vseh družbenih slojev.«

(»Večernik«, 19. XII. 1938.)

Anketa o naši mladinski reviji

Uvod

Pred nami so štiri številke »Slovenske mladine«. Delo, ki smo ga z njimi imeli, se je izkazalo hvaležno in uspešno: naš list se je priljubil mnogim slovenskim mladim ljudem, ki imajo veselje do dela in čutijo vso odgovornost mlade generacije.

Ko smo ustanavljali naš list, nas je vodilo načelo, ki za takrat morda še ni bilo dovolj jasno izraženo: dati vsej delavni in iskreni slovenski mladini list, ki bo glasnik njenih teženj in zahtev.

Mi mladi ljudje — tega se danes prav posebno zavedamo — stopamo namreč dandanes v svet kot plast, ki je povezana po skupnih interesih in po skupni usodi, ne glede na to, kateremu sloju kot posamezniki pripadamo in kako smo se svetovnonazorsko opredelili.

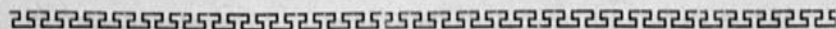
V kolikor nismo tega tako jasno čutili ob ustanavljanju našega lista, toliko bolj čutimo to danes. Živimo namreč v dobi, ko postaja združena mladina po vsem svetu odločujoč družbeni faktor. Ob tem spoznanju in ob pogledu na delo mladine pri nas pred nami in ob pogledu na delo mladine pri drugih narodih smo spoznali, kako naglo narašča potreba, da se združimo in skupno nastopamo za naše mladinske težnje.

Zuaten del slovenske mladine je že doslej več ali manj zavestno konstruktivno delal v raznih mladinskih organizacijah, vendar stoji velik del naše mladine še ob strani življenja. Naša dolžnost je, da tudi te pritegnemo k delu in da tako ustvarimo tesnejšo vez vse mladine v delu za skupne mladinske pravice.

Naša največja želja je, da ravno slovenska mladina prispeva v tej važni dobi svoj delež k evropski mladinski kulturi. Zavedamo se pa, da bo mogla revija opravljati to svojo nalogo šele tedaj, ko bo stalno obveščana, kakšne so želje in zahteve naših mladih bralcev.

Zato otvarjamo v reviji anketo o njej sami, pa tudi o vseh naših mladinskih problemih in pozivamo vse posameznike in vsa mladinska društva, da nam pošljejo svoje stvarne predloge, katere bomo na tem mestu objavljali.

Torej na delo za našo skupno mladinsko revijo!

»Delo današnje mladine je narodno in konstruktivno, zato z upravičenostjo upa, da jo v njenem delovanju ne bo nihče oviral, ker smatra, da je vsako sabotiranje edinstva mladine profinaroden akt, ki služi samo sovražnikom.«

(»Večernik«, 19. XII. 1938.)

UREDNIŠKI PABERKI

Ivan Dobravec (gorenjski): Oprosti, dragi tovariš, da si tako dolgo čakal na odgovor, toda saj veš, kako je s takimi uredniškimi posli: nikdar ne moreš ukreniti tako, da bi bilo prav za vse hkrati. — Tvojim pesmim se pozna, da ti moderna slovenska lirika ni neznan stvar, zlasti še: socialna lirika, ki je pred leti pri nas doživela svoj vzpon. Vendar pa ti je očitati, da si v izrazu preveč slaboten, premalo svojski; tvoji epiteti in metafore so ne samo preveč obrabljene, ampak prečesto nimajo v sebi tistega liričnega soka, preveč prozaične so. Pa ne le epiteti in metafore, temveč ves tvoj slog, tvoj način prednašanja je bolj ukrojen za prozo kot za lirično pesem. — Ali se ti ne zdi, da so izrazi, kakor: temna noč; mrke postave; težak in truden korak; hrpav smeh; vrata tovarne, ki se pošastno reže; brnenje železa; jeklena smrt — če jih navedem samo nekaj iz tvoje prve pesmi — vse preveč obrabljeni in šablonski, da bi še mogli ustvarjati lirično razpoloženje. Tudi, kar se motivov tiče, nisi prinesel nič kaj novega in svojskega. — Oglasi se šel!

Tone Raj: Tvoja pesmica, ki naj bi bila nekak odmev na evropsko ozračje, prepojeno za militarizmom, ni niti oblikovno niti miselno dovršena. Verz je ohlapen, rime postavljene kar takó, kakor pač nanese. Tudi misel je nekam razdrobljena in premalo povezuje celo pesem. Tu pa tam niti ne vem, kaj si hotel povedati. — Vendar je ena pesem vse premalo, da bi lahko rekel kaj tehtnejšega in odločilnejšega, zato pošlji prihodnjič kaj več.

Belar (?): Tudi zate velja isto kot za tovariša Toneta Raja: z eno samo pesmijo (Tožba brezdomcev) se ne morem kaj prida orientirati. Ritem ti je gladek. Vidi se ti, da bi lahko kmalu brez večjega napora obvladal verz. Motiv o brezdomcih je že obrabljen. Več ti bom povedal, ko boš tudi ti kaj več poslal. (Pa razločneje piši!)

Josip Raset: Tvoja, rekel bi romantična zgodba »Boccaccio« je priča, da nisi v pisanju šele začetnik. Pripoveduješ kar prijetno, le da je motiv, ki si ga izbral, vse preveč odmaknjen, vse preveč izrazit plod domišljije. Tudi zgodba, ki jo pripoveduje Boccaccio, ima premalo življenjske verjetnosti. Sentimentalna je in prepojena za lučjo nekega idealnega, namišljenega sveta. Boccaccio je znal vse drugače pripovedovati svoje novele. Njegovi ljudje niso tako nadtvarna, fantazijska bitja, kakor jih ti popisuješ. — Vprašuješ, če dajemo honorar. Dragi tovariš, prav dobro se zavedamo, da zasluži sleherno delo svoje, pa čeprav skromno plačilo. Toda list je danes finančno še preveč na šibkih nogah, da bi si lahko to dovolil. Upajmo, da nam bo počasi tudi to uspelo: Svoj naslov pa javi kljub temu in še kaj pošlji!

Gustav G., Celje: Dragi tovariš, tvojega pisma smo bili prav veseli. Všeč bi nam bilo, če bi lahko navezali še tesnejše stike. — Tvojim pesmim se pozna, da si nagnjen k meditaciji, k razmišljanju. Vendar je njih slaba stran v tem, da je misel v njih preveč abstraktna in zamegljena. (Primerjaj: »Mi...« in »Nočna impresija.«) Tudi forma ti še dela težave; rime so ti vse preveč primitivne, ritem se ti večkrat prelomi. — Pošlji šel!

Martin Petrič: Kakor vidiš, smo zopet objavili. Pošlji šel!

P. Novljan: Hvala za bogato pošiljko! Najboljše smo priobčili, o ostalem pa se bo odločalo šele pri prihodnji št. Za to št. so bile na razpolago pač še boljše stvari. Na vsak način pa še kaj pošlji! — Morebiti tudi v prihodnji št. odklonjenih stvari ne bomo vračali, ker smo plačali za pismo porto, kritika bo pa natisnjena tu.

Marjan S. S.: O tvojih dveh »Slovanskih sonetih« se bo odločalo pri prihodnji številki. Pošlji še kaj!

Vse, ki še niso mogli priti to pot na vrsto, prosimo, da potrpe do prihodnjič.

D. S.

Samo v knjižni založbi tiskarne Merkur, Gregorčičeva 23

Vam je mogoče dobiti **Malo knjižnico**
zbirko klasikov in razprav

Cela zbirka 10 broširanih zvezkov din 120, vezanih din 180

Posamezni zvezek broš. din 15, vezan din 20 in ev. poštnina

Dijaki, kam po knjige?

V Novo založbo!

Zakaj?

Nova založba je omogočila izdanje
Cankarjevih zbranih del.

V Novi založbi dobite vsako
knjigo; vse šolske, vse slovenske
in inozemske.

Oglejte si to v knjigarni na Kongresnem trgu!

Maturanti — bodoči medicinci!

Dr. Alfred Šerko: Živčevje človeka I. del, Anatomija, broš. din 15.—

Dr. Alfred Šerko: Živčevje človeka II. del, Fiziologija, broš. din 15.—
(Pri odvzemu obeh knjig skupaj din 25.—)

Dr. Janez Plečnik: Kratek repertorij anatomije,
zv. I.—VI., broš. v eni knjigi din 70.—

Posamezni zvezki (I., III., IV., VI. broš.) din 10.—

zv. V. broš. din 20.—

v založništvu J. BLASNIKA nasl. d. i. d., (Univerzitetna tiskarna)
Ljubljana, Breg 10—12.